

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ I. P.**, bývajúcemu v P.P., **2/ V. P.**, bývajúcej v P.P., zastúpených Mgr. P. B., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **Š. F.**, bývajúcemu v P.P., zastúpenému JUDr. D. Č., advokátom so sídlom v M., **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 9 C 96/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. januára 2011 sp. zn. 2 Co 379/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania 92,91 € do rúk Mgr. P. B., advokáta so sídlom v B..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce rozsudkom z 23. septembra 2009 č.k. 9 C 96/2008-118 určil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, zapísaných na liste vlastníctva č. 959, katastrálne územie P., obec P., okres Michalovce ako parcela č. X. - zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m², č. X. - záhrady vo výmere X. m², ako aj rodinného domu súpisné číslo X., stojaceho na parcele č. X., a to v podiele 1/1 k celku s tým, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia osobitným uznesením (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Vychádzal z toho, že žalobcovia preukázali na požadovanom určení naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Žalobca 1/ ako pôvodný vlastník uzavrel s J. M. ako kupujúcim kúpnu zmluvou 20. novembra 1997, ktorej neplatnosť (s účinkami ex tunc) bola určená rozsudkom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 561/98 z dôvodu, že žalobkyňa 2/ neudelila súhlas s prevodom nehnuteľností patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (žalobcu 1/ a žalobkyne 2/). Na základe

uvedeného nemohlo byť platne prevedené vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam z J. M. na M. H. a ďalej na žalovaného bez ohľadu na to, či žalovaný (ne)bol pri uzatváraní kúpnej zmluvy dobromyseľný, keďže J. M. ani M. H. neboli nikdy ich vlastníkmi. Ako nedôvodnú vyhodnotil súd obranu žalovaného, ktorý tvrdil, že vlastnícke právo k rodinnému domu nadobudol zhotovením, prípadne spracovaním z dôvodu vložených investícií. Zo stavebného povolenia č. 2002/0913/ŽP-DO z 15.2.2002, č. 2002/04941/ŽP-DO zo 14. júna 2002 Okresného úradu v Michalovciach, z kolaudačného rozhodnutia č. 2004/5218/RZ z 11. mája 2004 Obce P. a z rovnakého súpisného čísla domu vyplýva, že došlo len k rekonštrukcii domu.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovaného rozsudkom z 27. januára 2011 sp. zn. 2 Co 379/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.). V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, z tohto vyvodil správne právne závery a vo veci správne rozhodol. Odvolacie námietky žalovaného nepovažoval za dôvodné. Právne bezvýznamnou pre toto konanie je odvolacia námietka, v ktorej žalovaný vyčíta súdu, že s ním nekonal v inej veci - vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 561/1998 (o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z 20. januára 1997). Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa nadobudnutia vlastníckeho práva k rodinnému domu spracovaním, odvolací súd poukázal na správne závery (dôvody) rozsudku súdu prvého stupňa (teda, že išlo o rekonštrukciu, ktorou sa účel veci nezmenil - vid' kolaudačné rozhodnutie). O trovách odvolacieho konania nerozhodol, nakoľko budú predmetom osobitného rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že žalobcovia nemali spôsobilosť byť účastníkmi konania (§ 237 písm. b/ O.s.p.), postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), konanie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok neprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Predovšetkým zdôraznil, že je dobromyseľným vlastníkom predmetných nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy uzavretej s ich vlastníkom (M. H.), ku ktorej bol povolený vklad pod č. V1690/01 15. augusta 2001. Konal v dôvere v správnosť údajov zákonom zriadeného verejného registra (katastra) o tom, že prevodca je bez tiarch vlastníkom prevádzaných nehnuteľností. Vzhľadom na ustanovenie § 159a O.s.p.

nepovažoval za nesprávne to, pokiaľ súd v tomto konaní považoval za záväzný rozsudok, ktorým bola určená za relatívne neplatnú kúpna zmluva o prevode predmetných nehnuteľností, ktorý bol vydaný v konaní pod sp. zn. 8 C 561/98 bez jeho účasti i keď bol už v tom čase ich vlastníkom, o prebiehajúcom konaní nebola v katastri vyznačená žiadna poznámka. Žalobca sa nemohol dovolávať neplatnosti kúpnej zmluvy v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka, ktorú sám spôsobil, ak k prevodu nehnuteľností nemal súhlas svojej manželky. Rekonštrukciou rodinný dom zhodnotil zo 7 590,82 € na 51 517,10 €. Nesúhlasil so záverom súdov, že žalobcovia majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., pretože mohli podať žalobu na plnenie (§ 80 písm. b/ O.s.p.); pre uvedený nedostatok mal súd žalobu zamietnuť.

Žalobcovia 1/ a 2/ navrhli dovolanie zamietnuť, nepovažujúc dovolacie dôvody za opodstatnené a priznať im náhradu trov konania. Žalovaný neuviedol označené dôvody dovolania podľa § 237 písm. b/ a f/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. V zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým

súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Odporca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených rozsudkov. Prípustnosť jeho dovolania preto z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

V kontexte so záverom dovolacieho súdu o procesnej neprípustnosti dovolania v tomto prípade je vhodné uviesť, že mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokoľvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone (z tzv. dovolacieho dôvodu). Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil; dovolacie dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale podľa ich obsahu.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

K jednotlivým dovolacím dôvodom treba uviesť, že (pokiaľ sú splnené ďalšie procesné predpoklady – najmä čo do včasnosti podania dovolania a jeho podania oprávnenou osobou) zakladá existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho opodstatnenosť. Existencia tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) na rozdiel od toho nezakladajú prípustnosť dovolania, ide však o relevantné dovolacie dôvody v prípade procesne prípustného dovolania, čo však nie je tento prípad. Na existenciu dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. nemôže dovolací súd vziať zreteľ ani v prípade, ak by bolo na ne v dovolaní poukázané, ak ide o procesne neprípustné dovolanie (tak ako je tomu v tomto prípade).

K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že o procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky väd taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Existencia väd v zmysle § 237 písm. a/, c/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania z týchto dôvodov nie je daná.

Pokiaľ ide o vadu konania v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. (ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania) je vhodné poukázať na to, že spôsobilosť byť účastníkom konania znamená spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva účastníkom občianskeho súdneho konania. Túto spôsobilosť má podľa § 19 O.s.p. ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju priznáva zákon. V občianskoprávných vzťahoch majú spôsobilosť byť účastníkom konania predovšetkým fyzické osoby [ich spôsobilosť vzniká narodením a zaniká

smrťou (§ 7 ods. 1 a 2 OZ)]. Okamihom narodenia má každá fyzická osoba spôsobilosť na práva a povinnosti (právnú subjektivitu), smrťou právna subjektivita fyzickej osoby zaniká. Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a povinnosti vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Obom žalobcom, ale i žalovanému ako dospelým a žijúcim fyzickým osobám zákon priznáva právnu subjektivitu, jej pozbavenie alebo obmedzenie nebolo preukázané žiadnym súdnym rozhodnutím, preto je potrebné vychádzať zo stavu, že títo majú aj spôsobilosť byť účastníkmi občianskeho súdneho konania (§ 19 O.s.p.). Z uvedených dôvodov konanie netrpí vadou podľa § 237 písm. b/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), bol povinný tento procesný postup opísať, označiť dotknuté procesné práva a vysvetliť, v akom smere bol z ich realizácie vylúčený. Dovolanie takéto vysvetlenie neobsahuje.

Na odňatie možnosti konať pred súdom však dovolací súd prihliada z úradnej povinnosti a pod týmto pojmom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

V dovolaní žalobca uviedol, v čom považuje právne závery konajúcich súdov za nesprávne (najmä nesúhlasil s tým, že žalobcovia majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.; tvrdil, že je vlastníkom sporných nehnuteľností, ktoré nadobudol v dobrej V. na základe právne perfektnej kúpnej zmluvy; za správny nepovažoval názor súdov, že v dôsledku súdom vyslovenej relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy k predmetným nehnuteľnostiam nemohlo dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva na ďalšie subjekty, teda i na žalovaného; za nesprávny považoval záver súdov, že nenadobudol vlastníctvo rodinného domu spracovaním).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho však interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd sa ale právnym

posúdením veci nedopúšťa procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Toto ustanovenie dáva totiž odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti (iba) s faktickou činnosťou súdu a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, spočívajúcim v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav vyjadreným v rozhodnutí, sa vo všeobecnosti účastníkovi neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle citovaného ustanovenia (viď tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Najvyšším súdom Slovenskej republiky je zhodne zastávaný názor, že nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá procesnú prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010). I keby dovolacie námietky o založení rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení veci (napr. v otázke naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.; v otázke právnych účinkov súdom vyslovenej relatívnej neplatnosti právneho úkonu na vlastnícke právo žalovaného; v otázke nadobudnutia vlastníckeho práva k rodinnému domu žalovaným spracovaním a pod.) boli prípadne aj opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného hľadiska neposudzoval), dovolateľom vytykané okolnosti by mohli mať za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladali by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p.

Pokiaľ ide námietku dovolateľa o porušení jeho práv v inom konaní (sp. zn. 8 C 561/98), je potrebné uviesť, že ich reálnu nápravu nemožno dosiahnuť v tomto konaní a preto v tejto otázke nie je možné nič vyčítať ani záveru odvolacieho súdu.

Zo spisu vyplýva, že žalovaný v konaní na súdoch nižších stupňov realizoval svoje procesné práva účastníka občianskeho súdneho konania a z ničoho nemožno vyvodiť, že by mu procesným postupom súdov bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru o procesnej neprípustnosti dovolania žalovaného. Jeho mimoriadny opravný prostriedok preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti

ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešným žalobcom vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd priznal žalobcom náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ich zastupoval aj v konaní pred súdmi nižších stupňov) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z 25. marca 2011 k dovolaniu [§ 14 ods. 3 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 11 ods. 1 písm. a/, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky vo výške 85,50 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 7,41 €)], a to bez dane z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 vyhlášky), ktorá nebola uplatnená, predstavuje spolu 92,91 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. marca 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková